

Základní škola a mateřská škola Jaromíra Hlubíka Lipov

Školní časopis

TILIA

ČÍSLO 2

Školní rok 2011/12

Redakční rada: Mgr. Tomáš Zajíček

Mgr. Petr Galečka

Mgr. Dobroslava Jagošová

Mgr. Eva Ondrušová

Mgr. Zdeňka Veverková

Náklad: 50 ks

Vyšlo dne 20. 12. 2011

Číslo 2 ročník 1.

Vydává ZŠ a MŠ Jaromíra Hlubíka Lipov

Obsah:

Slovo na úvod	2
Historické okénko	3
Žáci psali o dodržování zvyků	4
Žáci 8. třídy píší o Vánocích	6
Křížovky	9
Vánoce naruby	12
Koledy	13

Milí žáci, kolegové a rodiče,

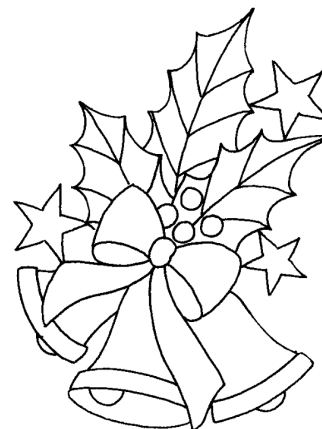
Vychází druhé číslo našeho školního časopisu, které nemohlo být zaměřeno tematicky jinak, než vánočně.

Protože naše vznikající učebnice má být zaměřena na regionální specifika naší obce, soustředili jsme se při práci se žáky na místní tradice a zvyky spojené s Vánocemi. Zabývali jsme se tím, co se nám na Vánocích líbí, ale i nelíbí a jaké zvyky máme spojené se slavením Vánoc. V hudební výchově jsme se samozřejmě učili koledy a některé z nich najdete i v tomto čísle. Ze všech těchto činností žáků postupně vznikají učební materiály a pracovní úkoly, které budou součástí naší učebnice pro příští ročníky žáků.

V nedávné době byly spuštěny webové stránky projektu Školy pro venkov na adrese: <http://skolyprovenkov.ostrozsko.cz/>. Měli bychom zde nalézat informace o tom, jaké činnosti podnikají a jak v projektu pokračují všechny zapojené školy. Snad se doposud chudý obsah v budoucnu poněkud rozroste. Školní projektový tým samozřejmě pokračuje ve své činnosti, kromě zpracovávání úloh a práce se žáky v hodinách se připravují také projektové dny,

které by měly probíhat po pololetí a na jaře, až bude možné vyjít do přírody a pracovat i v terénu.

Za projektový tým s přáním příjemného prožití vánočních svátků i prázdnin a šťastného vykročení do nového roku

Tomáš Zajíček.

Štědrý den

Mezi hlavní zimní obyčeje patřily a dodnes patří vánoční svátky – hlavně Štědrý večer.

Ten den se měli lidé postit, aby viděli „zlaté prasátko“.

Velká péče a hodně času se věnovalo přípravě štědrovečernímu stolu. Měl být opravdu štědrý. Na prostřený stůl se dávala ošatka s obilím a luštěninami, aby pak bylo po celý rok všeho hojnost. Nesměl chybět ani chléb, toho muselo být dostatek.

Štědrá večeře začínala po vyjití první hvězdy. Nejdříve se celá rodina sesedla u stolu, nesměl nikdo chybět. Pomodlili se a začalo se jíst.

Začínalo se oplatkem potřeným medem. Pak se pokračovalo „kyselici“ – polévka ze zelí a hub. Dalším jídlem byly „pupáky“. Byly to drobné buchtíčky polité horkým mlékem, posypané mákem. Na stůl se pokládalo i sušené ovoce.

V posledních šedesáti letech se stále častěji objevují i další chody jídel na štědrovečerním stole. Pořadí jídel zůstává stejné.

Dbá se také na důkladně a správně prostřený stůl. Na něj se kromě talířů, skleniček a příborů kladou čokoládové penízky, větvičky ze stromků, perličky, kamínky, rozsvícená svíčka atd. Vše slouží ke klidné, slavnostní a trochu tajemné náladě vánočního času. Také se připíjí vínem, aby úroda byla i v příštím roce. Po oplatku s medem se ještě konzumuje čaj s tvarohovými koláčky. Následují „pupáky“, kyselica, v některých rodinách i rybí polévka. Nesmí chybět smažený kapr s bramborovým salátem. Pak přijde na řadu cukroví, kterého bývá několik druhů, sušené ovoce – v poslední době se objevují i jiné druhy než jablka a švestky. K bohatě prostřenému stolu patří i čerstvé ovoce, které bývá doplněno různými exotickými druhy.

Roznášení přáníček

Naším zvykem na Vánoce je roznášení vánočních přáníček. Každý rok o Štědrém dnu jdu se svými sestrami roznášet námi vyrobená přáníčka a někdy i víno. Přáníčka vyrábíme zhruba týden před Štědrým dnem. Jsou každý rok jiná.

Loni jsme na barevný papír vyšily bílou vločku a vystřihly z papíru čtvereček, ve kterém uprostřed byla vločka. Čtvereček jsme nalepily na větší bílý papír, na který jsme napsaly přání. Na láhvi vína bývá místo etikety napsáno PF a následující rok.

Přáníčka roznášíme dopoledne. Věnujeme je některým známým a rodině. Cestou se ještě podíváme na jesličky u kostela. Vždy si od známých něco přineseme.

Tento zvyk se mi velmi líbí, protože je hezké na Štědrý den udělat i jiným radost a potěšit je.

(Karolína Strachotová, 7. tř.)

Předvečerní procházka na hřbitov

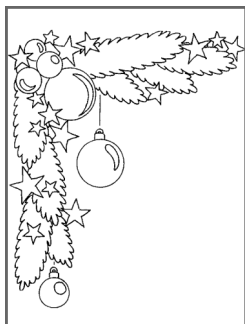
Vždy před štědrovečerní večeří chodí celá naše rodina na hřbitov. Při vstupu ke bráně hřbitova se celá rodina pomodlí a vstoupí na hřbitov. Potom dojdeme k náhrobkům a rozsvěcujeme svíčky na náhrobech našich příbuzných a známých. Ještě jednou se pomodlíme, zachováme minutu ticha a jdeme domů. Je to starý zvyk v naší rodině. Připomeneme si naše zesnulé a také na ně vzpomínáme.

(Silvestr Karásek, 7. tř.)

Zajištění úrody

Dáváme při štědrovečerní večeři na stůl do misky: trochu pšenice, ječmene, slunečnice, kukuřice, máku, fazole, vše, co jsme vypěstovali. Dáváme to na stůl, aby se nám zachoval dostatek úrody i na další rok. Pak na sv. Štěpána dáme tyto plodiny slepicím.

(Ondřej Sečkař, 6. tř.)

Odlévání vosku

Na Vánoce dodržujeme zvyk, který nám předali prarodiče – lití olova. Olovo nelijeme, místo toho odléváme vosk. Přichystáme si karton nebo nějakou tvrdou podložku. K tomu také hrnec nebo jinou nádobu s vodou, lžičku a staré svíčky. Jednu svíčku si zapálíme a než se rozhoří, vezmeme zbytek staré svíčky. Tento kousek položíme na lžici a tu podržíme nad ohněm. Většinou si vezmeme rukavice, protože lžička je od ohně hodně rozehřátá a pálí. Jakmile se tvrdý kousek roztaví, vlejeme ho do hrnce se studenou vodou. V hrnci vosk ztuhne a vytvoří se z něj zajímavý tvar, který každému z rodiny připomíná něco jiného. Vosk můžeme znova odlít, když ho roztavíme. Bohužel je po odlévání lžička zespodu černá, a proto se nemůže dále používat.

(Denisa Chrenčíková, 6. tř.)

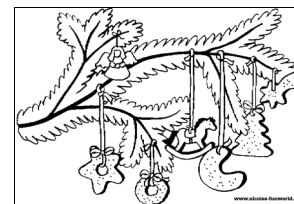
Žáci 8. třídy píší o Vánocích.....

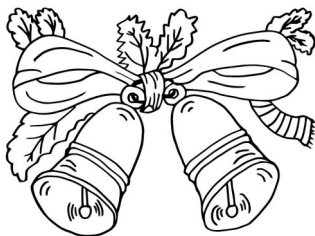
Ptát se dětí ve škole, zda mají rádi Vánoce, se může zdát úplně zbytečné. Vždyť přece kdo by je nemiloval. Přesto jsem žákům 8. třídy otázku spojenou s vánočními svátky položila. Proč mám vlastně vánoce tak rád, co se mi na nich nejvíce líbí, čím to, že mají takové kouzlo? Nebo snad pro někoho nad Vánocemi vítězí bujaré oslavy konce roku? Odpovědi čtrnáctiletých chlapců a děvčat nebyly překvapivé, ale takové jsem ani neočekávala. Na ukázkou jsem vybrala několik úryvků z jejich textů, ve kterých jsem provedla jen minimální úpravy.

(Zdeňka Veverková, tř. učitelka)

Vánoce mám ráda proto, že se sejde celá rodina. Den před Vánocemi zdobíme stromeček a to mě hodně baví. Vždy se mi líbí, jak je stromek hezky nazdobený, začínají Vánoce a můžu se těšit na dárky. Když na Štědrý den vstanu, je to úplně jiné než ve všední den. Začínáme vařit a připravovat vše potřebné, dopoledne jdeme na hřbitov zapálit svíčky a pak se stavíme k babičce pro rybí polévku. Dál už se jen chystáme na Štědrovečerní večeři a po ní čekáme na zazvonění zvonečku. Nakonec rozbalujeme dárky a jsme všichni šťastní.

(Robina Tomčalová)

Na Vánocích se mi líbí pohoda a klid těchto svátků. Nejlepší je, když o Štědrém dnu padá sníh a vesnice je zasněžená jako v obrázcích Josefa Lady. Celý den nejím, abych viděl zlaté prasátko. Po štědrovečerní večeři zapálíme prskavky, a když zazvoní Ježíšek, jdeme se podívat ke stromečku. Zazpíváme koledy a pak rozbalujeme dárečky. Vánoční svátky jsou nejlepší na světě.

(Patrik Škopík)

Vánoce mám rád, protože jsou to svátky klidu a rodina je spolu. Také kvůli dárkům, štědrovečerní večeři a samozřejmě proto, že není škola. Celý dům je vánočně vyzdobený a i rodina je ve vánoční náladě. Od samého rána se dívám na televizi a při tom pomáhám s nějakou prací. Odpoledne s tatškou připravíme kapra, večer se sejdem u stolu a před večeří se pomodlíme. Pak si vychutnáme všechny chody a čekáme na příchod Ježíška.

(Jan Sečkař)

Na Silvestra se hodně těším. Sejdeme se s přáteli, nachystáme dobré jídlo a pití, díváme se na televizi a užíváme si posledních chvil roku. Povídáme si o tom, co jsme letos zažili a čekáme, až se přiblíží půlnoc. Pak otevřeme šampaňské a popřejeme si šťastný nový rok. Nakonec jdeme ven a oslavujeme.

(Michal Machálek)

Vánoce mám ráda, protože je volno ve škole a jsme doma. S mamkou několik dní před Štědrým dnem pečeme cukroví a mamka taky vždycky udělá vaječný likér. Na Štědrý den zdobíme stromek a vaříme kubu, protože se přes den nesmí jíst maso. Ke štědrovečerní večeři máme kyselici, rybí polévku, kapra a bramborový salát. Po rozbalení dárků jíme cukroví a díváme se na pohádky. Vánoce mám strašně ráda.

(Anna Prášková)

Na Vánocích se mi líbí hlavně to, že jsme jako rodina pohromadě. Máme klid v duši a žádný stres. Mám rád taky štědrovečerní večeři, dobře si pochutnám a hodně se najím. Ale ze všeho nejlepší je, když si jdeme rozbalit dárky.

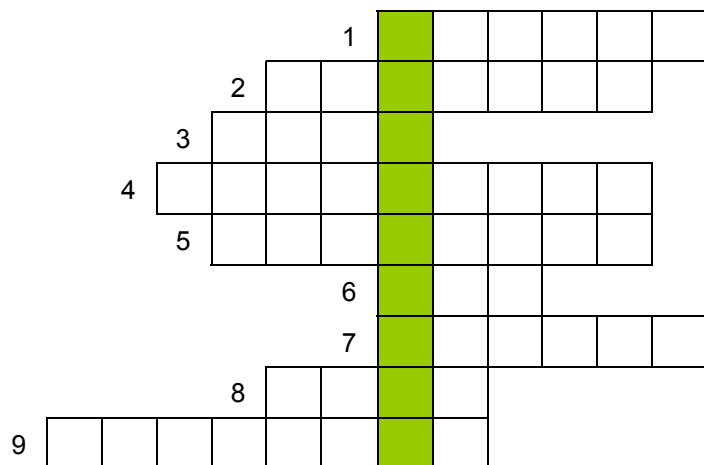
(Nikolas Dohnal)

Vánoce mají rádi snad všichni lidé, protože jsou to nejšťastnější svátky v roce. U nás se sejde celá rodina a společně se radujeme. Pod stromečkem si každý najde svůj vysněný dárek. Vánoce mám rád taky proto, že se nejde do školy, a tak si na pár dní odpočinu. O vánočních prázdninách si taky někdy užíváme napadlý sníh, můžeme sáňkovat, bobovat, stavět iglú nebo lyžovat.

(Pavel Kománek)

Křížovky

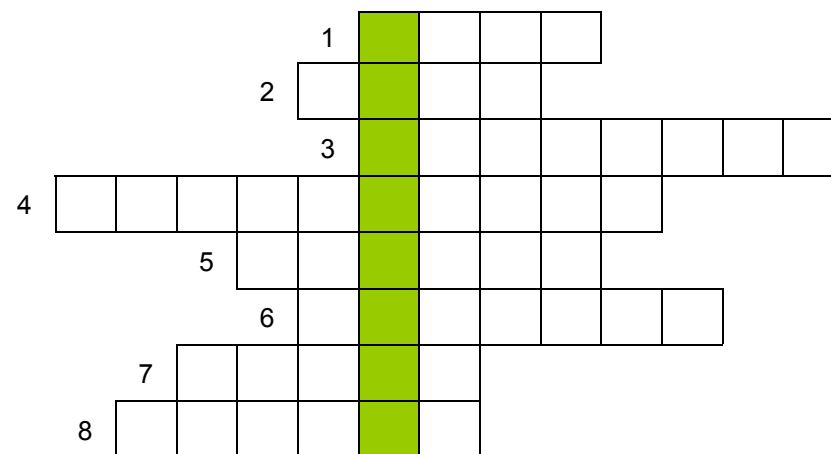
KŘÍŽOVKA 1

- 1 název dne (24.12.2011)
- 2 výrobek používaný na Silvestra
- 3 vánoční jídlo
- 4 alkoholický nápoj
- 5 přísada do vánočního salátu
- 6 jméno (24.12.)
- 7 součást oblečení potřebná v zimě
- 8 jedno ze zvířat u jeslíček
- 9 co uvidíme, když dodržíme půst

Autorka: Pavlína Němečková, 8. třída

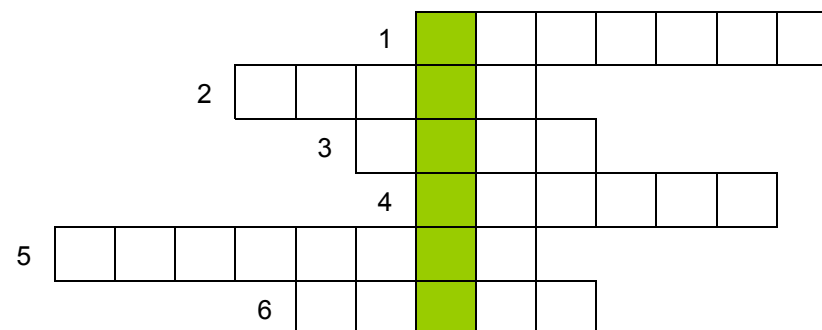
www.celysvet.cz

KŘÍŽOVKA 2

- 1 vánoční ryba
- 2 k bramborovému salátu se o Vánocích jí
- 3 ze sněhu se staví
- 4 dárky najdeme pod
- 5 o Vánocích se zpívají
- 6 cukroví, které se slepuje marmeládou
- 7 součástí štědrovečerní večeře je
- 8 exotické ovoce, které se většinou jí o Vánocích

Autorka: Karolína Strachotová, 7. třída

KŘÍŽOVKA 3

- 1 tradiční vánoční buchtu
- 2 podává se k smaženému kaprovi
- 3 tradiční vánoční koření
- 4 věc na stromečku
- 5 druh vánočního stromu
- 6 o Vánocích se věší na lustr

Autoři: Michal Machálek, Lukáš Pytel, 8. třída

V	P	L	D	R	E	V	A	S
Á	Š	E	Á	O	D	E	K	T
N	U	T	R	L	S	B	O	R
O	P	S	K	N	N	A	L	O
Č	I	O	Y	I	Í	Ň	E	M
K	N	K	A	Č	H	K	D	E
A	Y	D	T	K	N	Y	Y	Č
K	A	P	R	Y	A	M	Š	E
M	V	J	E	Ž	Í	Š	E	K

OSMISMĚRKA 4

_____ je začátek liturgického (církvního) roku a přípravou na Vánoce.

ADAM, BAŇKY, DÁRKY, EVA, JEŽÍŠEK, KAPR, KOLEDY, KOSTEL, MŠE, PERNÍKY, ROLNÍČKY, SNÍH, STROMEČEK, ŠUPINY, VÁNOČKA

Autor: Jiří Pomykal, 7. třída

Vánoce naruby jako tatínkovy ponožky

Po roce zase přišly Vánoce. Já i můj bratr jsme se na ně těšili, hlavně na rozbalování dárků. Konečně nastal Štědrý den. Ráno jsme se s tatínkem vydali do lesa pro stromeček. Teprve tam jsme zjistili, že nám něco chybí. Zapomněli jsme si vzít pilku, a tak jsme se domů vraceli s nepořízenou. Při zpáteční cestě tatínek dostal nápad. Naší záchranou se stala babiččina zahrádka, kde rostly dva smrčky. Dědeček vytáhl motorovou pilu a jeden smrček nám s radostí uřezal. Sice s velkým zpožděním, ale i s vánočním stromečkem jsme hladoví dorazili domů.

Maminka už na nás netrpělivě čekala s prázdným štedrovečerním stolem. Kapr ještě plaval ve vaně, protože se ho neodvážila zabít. Tatínek popadl velký nůž a snažil se kapra klepnout. I když sebou mrskal, boj s tatínkem nakonec prohrál. Zatímco rodiče zápasili s kaprem a připravovali večeři, já a bratr jsme zdobili stromeček.

Za chvíli už nás ke stolu přilákala vůně smaženého kapra. S velkou chutí jsme se pustili do jídla. Nedočkavý bratr do sebe sousta rychle házel, až mu zaskočila kost v krku. Začal se dusit a lapat po dechu. Vyděšená maminka zavolala na pohotovost a tatínek se snažil kost z krku vytáhnout, ale nedařilo se mu to. Záchranka naštěstí přijela včas. Doktor kost z krku bratrovi zkušeně vytáhl. Začal znovu dýchat a do tváře se mu vrátila barva. Všichni jsme si šťastně oddychli.

V tom najednou zazvonil zvoneček. Bratr se rychle vzpamatoval a běžel ke stromečku, pod nímž ležela spousta dárků. Tatínek zapálil prskavky a maminka je pověsila na stromeček. Zaujatí rozbalováním dárků jsme ani nezpazorovali, že začal hořet. Plameny se rychle šířily a než jsme je stačili uhasit, stromeček celý shořel. Zachránit se ho sice nepodařilo, ale dárky pod ním jako zázrakem zůstaly. I když promokly, všem nám udělaly velkou radost. Největší radost měl tatínek z nových ponožek, jež si usušil naruby na prádelní šňůře.

Tento rok jsme prožili netradiční Vánoce, ale nakonec všechno dobře dopadlo.

Žáci 5. třídy Vám přejí šťastné a veselé prožití tradičních svátků vánočních!

Vánoční koledy

Zde vám nabízíme možnost naučit se dvě lidové koledy. Notový záznam je obohacen akordickými značkami a druhým či třetím hlasem, dole uvidíte hmaty na kytaru.

ČAS RADOSTI, VESELOSTI

duvaj

1. Čas radosti veselosti nastál světu nyní,
neb Bůh věčný, nekonečný narodil sa z panny.
V městečku Betlémě, v jesličkách na slámě
leží malé pacholátko na zimě, na zimě.

2. Co sme všichni lidé hříšní radostně čekali,
to andělé dnes vesele sú nám zvěštovali.
A proto plesejme, všichni se radujme,
pacholátku nemluvnátka zpívejme, zpívejme.
3. Spasiteli kvítku milý, Pane náš, Ježíši,
z čisté panny narozený, poklade najdražší.
Pane náš, Králi náš, skloň sa k nám jako Pán,
dej milosti, dej radosti dójít k nám, dójít k nám.

Píseň „Čas radosti, veselosti“ najdete na magnetofonové nahrávce souboru Lipovjan z roku 1995.

Následující koleda „Vánoce sa priblížily“ zaznívá na vánočně laděném CD Sborečku žen z Lipova a HCM P. Galečky „Skrytá vánoční pravda“ z roku 2010.

VÁNOCE SA PRIBLÍŽILY

duvaj

1. Vánoce sa priblížily, čas radosti nastal nám,
roztúženo pohlédáme k tým betlémským končinám,
že pán Ježíš, syn Boží, tužby naše vyslyší, ten pán Ježíš, Ježíš, Ježíš vitaj, vitaj nám.
2. Andělé nás z nebe sněsli tú radostnú novinu,
chvála Bohu na výsosti, na zemi pokoj lidu,
že pán Ježíš, syn Boží, tužby naše vyslyší, ten pán Ježíš, Ježíš, Ježíš vitaj, vitaj nám.

